

Τίμοθι Σνάιντερ

Το τίμημα της ελευθερίας

Ο 48χρονος αμερικανός ιστορικός μάς μαθαίνει να επαγρυπνούμε και να μη θεωρούμε δεδομένες τις δημοκρατικές κατακτήσεις μας

ΓΡΑΦΕΙ ΠΩΡΓΟΣ
ΣΙΑΚΑΝΤΑΡΗΣ

Η συνομιλία του αμερικανού ιστορικού και καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Φέλιξ Τίμοθι Σνάιντερ με τον Τόνι Τζαντ «Σκέψεις για τον 20ό Αιώνα» (εκδ. Αλεξανδρεία), για την οποία είχε γράψει το «Βιβλιοδρόμιο» (7/10/2017) μας προδείχνει για τις δημοκρατικές αρχές και αξίες τις οποίες ως επιστήμονας και διανοούμενος πρέπει να είμαστε. Αυτό το βιβλίο επιβεβαιώνει την προσπάθεια την σπουδαία την ελευθερία και τη δημοκρατία. Είμαι σίγουρος ότι οι Έλληνες αναγνώστες, όπως πραγμαγγέλλονται οι Εκδόσεις Παπαδόπουλος που το κυκλοφόρησαν, θα απολέψουν ούτινημα ένα ακόμη βιβλίο του. Ισως το πιο σημαντικό του, με τίτλο «Αμετοβαρμένες κόρες: Η Ευρώπη μεταξύ Χίτλερ και Στάλιν». Εκεί επιβεβαιώνεται

όλους όσοι μαχητίζονται ότι αποτελεί έναν βαθύτατο γνώστη την ιστορία των χρόνων του πρώτου μπαρκτού σοσιαλισμού.

Στο παρουσιαζόμενο εδώ βιβλίο του μας δίνει είκοσι σύντορια μαθήματα - σημβουλές για να μπορέσουμε να αντιταχθούμε στην απειλή της τυραννίας. Για να μη γίνουν «ανατολικές μάρες» οι δυτικές. Είκοσι σημβουλές όπως αυτές προέκυψαν από την άνοδο στην εξουσία του Τραμπ. Το βιβλίο προσφέρεται πρωτίστως προς τους συμπατρίτες του Αμερικανούς, αλλά και προς όλους τους δημοκρατικούς πόλτες.

Κατά τον Σνάιντερ οι πολίτες πολλές φορές παρέχουν την εξουσία αυτοβούλια σε τυράννους. Εκεί υπάρχει τον μετασχηματισμένο σε «καλό» διαβολικό Τραμπ, αλλά και τους Ευρωπαίους Ούρμπαν και Κατσίνκο. Η προκαταβολική υπακοή όμως σε κοινωνικές και πολιτικές πνεύσεις είναι πολιτική τραγωδία. Πολλοί πολίτες παρέχουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους σε αυταρχικά και όλοκληροποιητικά καθεστώτα. Μας υπενθύμιζε πού οδήγησε στην Αυστρία η κινούμενη μεταξύ περιεργειών και θυμηδιών στόχο των μη αντιποτάνων Αιγατρακών έναντι των εβραϊκών διάδεινων πιπαγγέλματική υποταγή νομικών, γιατρών, δημόσιων λεπτομεργών στον ναϊσισμό.

Αυταπάτες

Για να γνωρίζουμε ανάλογες καταστάσεις ρας σημβουλεύεται να υπερασπίζουμε πάντα τους θεορούς. Αυτό σημαίνει να τους κάνουμε δική μας υπόθεση. Και να απαλλαγούμε από αυταπάτες ότι στις δημοκρατίες αυτοί οι θεοροί δεν απειλούνται λόγω των ικανοτήμαν των «checks and balances». Κάτι τέτοιο έπαθκον οι πήγεται των Γερμανοεβραίων, όταν πιστεύαν ότι δύοι εκδέχονται δημοκρατικά ή σεβαστούν τους δημοκρατικούς δεσμούς.

Παντού υπάρχουν κάποιοι που δέλουν να εκδετάλλευτον τη δημοκρατία για να καταλύσουν τις ελευθερίες. Εδώ προσφεύγεται στη ρήση του πολέμου της δουλείας Γουεντέλ Φύλτς, πως «ο αύριαν επαγρυπνών είναι το τίμημα της ελευθερίας». Γι' αυτό πρέπει πάντα να ογκυπνούμε. Οταν φωνίζουμε, πρέπει να έχουμε πάντα στον νου μας ότι κάποιοι

→ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

Τίμοθι Σνάιντερ

Το πίμπι της ελευθερίας

→ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

από τους υποψηφίους θέλουν να καταργήσουν αυτό το δικαίωμά μας. Καταδικάζει ταυτοχρόνως μα παράδοσακτική αμερικανική πρακτική όποις είναι η χρηματοδότηση των κομμάτων από ιδιώτες. Γι' αυτόν δεν έχει καμία σημασία ότι οι χρηματοδότησης καταγράφονται. Αυτή «η αλλόκοτη αμερικανική ιδέα ότι η χρηματοδότηση πολιτικών εκπροσώπων είναι εκδίλωση της ελευθερίας του λόγου σημαίνει ότι οι πολλοί πλούσιοι έχουν πολύ ισχυρότερο λόγο, και ως εκ τούτου πολλύ μεγαλύτερη εκλογική δύναμη, απ' ό,τι οι άλλοι πολίτες» (σελ. 24). Σοφά λόγια. Ισως μάλιστα ξενίσει πάρα πολλούς, το φιδικό όμως της εκλογής Μπους τέσσερις κάτι δεκάνει, προτιμά τις μη πλεκτρονικές ψηφοφορίες, με χάρτινα ψηφοδέλτια, γιατί αυτά μπορούν να ανακαταμετρώνται.

Οι πολίτες δεν έχουν το δικαίωμα να κατηγορούν μόνο τους πολιτικούς για τον κόσμο στον οποίο ζουν. Η ευθύνη για το τι κάθοις υπάρχει είναι και δική τους. Για παράδειγμα δεν πρέπει απλά να δισανασχετούν ή να αδιαφορούν όταν βλέπουν κάτι «τύπους» να κυκλοφορούν με σημαίες και σύμβολα μίσους. Δεν πρέπει να τα συνθίσουν και να αποστρέφουν το βλέμμα τους. Πρέπει να εναντίωνται. Κάτι τέτοιο έκανε ο Φίλος και μπορεί να δολοφόνησε το σώμα του ο φασίστας, αλλά αυτός δολοφόνησε τις ιδέες και την ψυχή του φασίστα.

Αντίθετα με ιδεολογίες του συμρού που παρουσιάζουν τις τεχνοκρατικές γνώσεις ως μη πολιτική πανάκεια, απός μας συμβουλεύει να μην προσφέρουμε τις επαγγελματικές

**Ο Σνάιντερ μας δίνει είκοσι σύντομα
μαθήματα - συμβουλές για να
μπορέσουμε να αντιταχθούμε στην
απελή της τυραννίας. Για να μη
γίνουν «ανατολικές χώρες» οι δυτικές**

μας γνώσεις σε τυραννικά καθέστωτα. Οι αυταρχικοί πήγεται δεν θα έκαναν τίποτα χωρίς υπάκουους κρατικούς υπαλλήλους. Ενώ υποτοπίζει χαρακτηριστικά ποις στη δημοκρατικό κράτος η μόνη βία που νομιμοποιείται είναι αυτή του κράτους και δικών των παραστατικών ομάδων και των πολιτών που κάνουν ιδιωτική χρήση των όπλων τους. Καρφί στο μάτι της βαθιάς Αμερικής των όπλων. Το πρόβλημα της ιδιωτικοποίησης της ασφάλειας στης ΗΠΑ επιτεντά και από έναν πρόδροπτο που θέλει να διαπιστήσει τη δική του ιδιωτική δύναμη ασφάλειας.

Εκεί όμως που οι πλούτοι μας φαντάζονται αντίστοιχα ανεβαίνουν, είναι όταν ζητά από κάθε πολίτη «να ξεχωρίσει από το πλήθος υψηλώντας το ανάδοτημά του στην «κοινωνία του κακού». Οπως έκανε η Ρόζα Πάρκς αρνούμενα να παραληφθεί τη θέση της σε έναν ήπιο. Οπως η Πολώνη Τερέζα Πρεκερόβα που αρνήθηκε να σιγηστεί όταν άλλοι ουμπολίτες της έβλεπαν τους ναζί να εξοντώ-

«θυμικεύετε και γιρίστε στο σώμα και στον δημόσιο χώρο», «οικοδόμηστε μια πραγματική και όχι μια εικονική ιδιωτική ζωή», «συμμετέχετε σε πρωτοβουλίες για το κοινό καλό», «διδαχθείτε από πολίτες άλλων χωρών», «να αγαπάτε την πατρίδα σας χωρίς να υποκρίνεστε».

Ολοκληρωτισμός

Δύσκολο, δύο αγαπούμε το Διαδίκτιο περισσότερο από τη γλώσσα και το σώμα μας. Όσο δεν διστάζουμε βιβλία και εφημερίδες. Όσο δεν έχουμε ιδιωτική ζωή. Αυτό που τα αυταρχικά και ολοκληρωτικά καθεστώτα επιδίωκαν να πετύχουν με τη βία, σήμερα το κατόργυνο του ιδιωτικού βίου είναι η μέγιστη επιδίωξη κάθε ολοκληρωτισμού. Σήμερα οι πολίτες από μόνο τους καταργούν αυτό τους το δικαίωμα. Το μηδητέρω του Ρέι Μπράντμπερι «Φορεγάντ 451» το καθεστώς μάζεψε και έκαψε τα βιβλία, σήμερα δεν χρειάζεται να το κάνει κανένες τρίτος αιτό. Το κάνουμε μόνοι μας παραδομένοι στη μετα-αληθεία του Διαδικτύου. Ο Σνάιντερ μας συμβουλεύει: «Ας απομακρύνουμε λοιπόν τις οδύνες από το δωμάτιο μας και ας περιστοιχιστούμε από βραβία» (σελ. 53). Σήμερα ζούμε με δύο μας σερβίρεται το Διαδίκτιο, με δύο δηλαδί θέλουμε να ξέρουμε και όχι με δύο πραγματικά συμβαίνειν.

Ο αμερικανός ιστορικός Τίμοθι Σνάιντερ είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Γείλ, συνεργάτης του Ινστιτού του Ανθρωπιστικών Σπουδών της Βιέννης και του Κολεγίου της Ευρώπης που εδρεύει στη Βαρσοβία

Το Διαδίκτυο

Οι δύο μεγάλοι εχθροί της δημοκρατίας

Ηάνα Αρεντ υποστήριζε ότι «ο φεύγοντας πιτάται από την πραγματικότητα». Κατά τον Σνάιντερ, το Διαδίκτυο το άλλαξε αυτό. Η online συνωμοσία και το φέμα κατατρέπουν την πραγματικότητα. «Υποτασσόμαστε στην τυραννία όταν δεν βλέπουμε τη διαφορά ανάμεσα σ' αυτό που θέλουμε να ακούσουμε και σ' αυτό που ισχύει πραγματικά» (σελ. 58). Επικαλείται μάλιστα εδώ τον Κλέμπερ που έγραψε για τη σερφερή τρόπους με τους οποίους πεθαίνει η αληθεία. Ο πρότος όταν τα φέύδη παρουσιάζονται σαν γέγοντα. Ο δεύτερος όταν ο λογικός υποκαθίσταται από τα έδρικα και τις φωλιώδεις, ο τρίτος όταν οι υποσχέσεις αντιβιώνουν η μια στην άλλη. Κάτι τέτοιο - ισχυρίζεται - έκανε ο Τραμπ και έγινε πρόδροψ. Είπε ότι θα περικύρψει τους φόρους και συνάρω θα θα οικδώνει τις δημόσιες δαπάνες. Είπε ότι θα εξαλείψει το εθνικό χρέος και μειώσει τις στρατιωτικές δαπάνες. «Είναι ουν να πει ένας αγρότης ότι θα πάρει ένα αργό από το κοτέτο, θα το βράσει και θα το σερβίρει στη γυναίκα του, ταυτόχρονα θα το τηγανίσει και θα δώσει στα παιδιά του να το φάνε, και τότε θα το επιστρέψει στην κότα ανέποφο και θα περιμένει να δει το κοτοπούλι κι να εκκολάπτεται» (σελ. 59). Και τέταρτον, όταν εναποδίστημε την πόση μας σε λάθος πρόσωπο. Θα μπορούσαμε εδώ να ισχυρίζουμε ότι οποιοδήποτε ομοιότητα με όλες χώρες και πήγεται καθόλου δεν είναι τυχαία, αλλά και μια ακόμη ελληνική ρίζη: μετά την απομάκρυνση από το «εκλογικό» ταμείο ούτε έλθος αναγνωρίζεται.

Ο Σνάιντερ με αυτό το βιβλίο θέλει να μας βοηθήσει να καταλάβουμε τα λόγια μας, να τα αναγνωρίσουμε και να τα διορθώσουμε. Μέχρι και συμβουλές για το ποια βιβλία πρέπει να διαβάσουμε δινές, αφού πρώτα εγκαταλείψουμε το Διαδίκτυο και επιστρέψουμε στην ανάγνωση του έντυπου λόγου.

Μόνο έτσι θα πτηνεί τη μαγική σκέψη των διαφόρων Τραμπ (αριστερών και δεξιών). Αιθερόβαμπον: Ναι, όσο πάντα τέτοιοι και οι φιλόσοφοι του Διαφωτισμού τον 18ο αιώνα. Άλλη πού θα ίστανται τώρα χωρίς αυτούς; Τελικά, δύο είναι οι μεγάλοι εχθροί της δημοκρατίας. Ο πρώτος είναι η πολιτική του αναπόδευτου και ο δεύτερος η πολιτική του όλα είναι αιώνια. Και ο δύο βρίσκονται στο σύχαστρο αυτού του μικρού αλλά θαυματουργού ποντίγματος κατά «της μαγικής σκέψης».

TIMOTHY SNYDER
ΑΠΕΝΑΝΤΙ
ΣΤΗΝ
ΤΥΡΑΝΝΙΑ
Σε περιοδικό της Τύπου

Timothy D. Snyder
ΑΠΕΝΑΝΤΙ
ΣΤΗΝ
ΤΥΡΑΝΝΙΑ
Σε περιοδικό της Τύπου
Παρασύνετε από τους διαδίκτυους αντίστοιχους της ιδιωτικής σκέψης. Οποιος το διαβάσει θα δει ότι δεν υπάρχει καμία αντίφαση. Μάππως αντιφάσκων όταν χαρακτηρίζω ως θαυματουργό ένα βιβλίο που απρέφεται κατά της μαγικής σκέψης». Οποιος το διαβάσει θα δει ότι δεν υπάρχει καμία αντίφαση. Και μέσα σ' όλες αυτές τις συμβουλές, ας μου επιτρέψετε και μια δική μου. Αν δεν πετρεύεται να μετριάσετε την έκθεση σας στο Διαδίκτυο, προσπαθήστε τουλάχιστον να μην παρασύνετε από τους διανοούμενους της. Η ανέμοιστη κατηγορία, καλύτερα να επιστρέψετε στις Γραφές που είναι πάντα επικαρπές.